

HEMA B.V.
NDSM-sstraat 10
1033 SB Amsterdam

Postbus 37110
1030 AC Amsterdam

T +31(0)20 3114411
F +31(0)20 3114000
www.hema.nl

KvK 34215639
IBAN: NL67INGB0651607663

Datum

11 november 2020

Onze referentie

A01125

Onderwerp

Reactie HEMA B.V. op Wijziging van boek 6 van het Burgerlijk Wetboek in verband met het verkorten van de wettelijke betaaltermijn tot 30 dagen.

HEMA B.V. (**HEMA**) heeft kennisgenomen van het voornemen om artikel 6:119a lid BW aan te scherpen. Waarbij grote ondernemingen in hun handelsrelatie met mkb-ondernemingen een betaaltermijn van in plaats van ten hoogste 60 dagen nu slechts nog 30 dagen kunnen afspreken. HEMA kwalificeert op grond van het jaarrekeningenrecht als “grote onderneming” en wordt dus direct geraakt door het nieuwe wetsvoorstel.

Als enige lidstaat van de Europese Unie heeft Nederland in 2017 gekozen om de Europese Richtlijn om te zetten in een wettelijk gemaximeerde betaaltermijn van 60 dagen. Deze wetswijziging heeft destijds vergaande gevolgen voor HEMA gehad. Deze, in uw ogen wellicht simpele, wetswijziging heeft alleen HEMA al 30 miljoen euro gekost.

Dit staat nog los van de zware administratieve last die destijds hierdoor op de bedrijfsvoering van HEMA is gelegd. Met een nog verdere aanscherping naar 30 dagen in deze crisisperiode - waarin (grote) ondernemingen serieus het risico lopen failliet te gaan en ook daadwerkelijk aan de lopende band failliet gaan¹ - kan dit wetsvoorstel desastreuze (directe) gevolgen hebben voor het bedrijfsleven (grote bedrijven) en het Nederlandse ecosysteem van bedrijvigheid (de samenwerking van grote bedrijven met de MKB-leveranciers en producenten).

HEMA heeft al meerdere malen haar ongenoegen geuit met betrekking tot het voornemen van de Staatssecretaris van EZK om de uiterste betalingstermijn in Nederland aan te passen naar 30 dagen. We verwijzen hiervoor graag naar de door HEMA eerder overgelegde brieven en HEMA's bijdrage bij de wetsevaluatie van 29 januari 2020.

¹https://www.amweb.nl/branche/nieuws/2020/08/kredietverzekeraar-veel-meer-grote-bedrijven-failliet-door-coronacrisis-101125167?_ga=2.99819421.225942150.1604325265-1259723504.1604325265

HEMA vraagt zich bij dit wetsvoorstel af waarom onverkort wordt vastgehouden aan een beleidsvoornemen, dat duidelijk bedacht is in een voorbije tijd van hoogconjunctuur? HEMA maakt zich, net als de hele detailhandel en retail, zorgen over de ongenueanceerde inperking van betaaltermijnen. De voorgestelde wetswijziging zet mogelijk veel werkgelegenheid in de retail, nu en in de toekomst, op het spel.

De onderliggende vraag van HEMA is waarom nu – middenin in deze mondiale crisisperiode – dit wetsvoorstel met verstrekende negatieve gevolgen voor de grote Nederlandse bedrijvigheid in korte tijd door de formele wetgever moet worden afgehandeld zonder dat zelfs de formele wetsevaluatie van de wetswijziging uit 2017 is uitgevoerd. Dit terwijl de Europese Commissie zelfs heeft besloten de evaluatie van de relevante Richtlijn uit 2013 uit te stellen tot een later moment.

HEMA vraagt zich af waarom de discussie over inperking van betaaltermijnen niet kan worden uitgesteld totdat in ieder geval een gedegen onderzoek en evaluatie beschikbaar is om daarna de discussie goed te voeren in een 'post-corona'-tijd.

HEMA licht haar verdere bezwaren ten aanzien van de Memorie van Toelichting (**MvT**) en het wetsvoorstel graag in deze bijdrage toe, in onderstaande vier punten:

1. Onderzoekresultaten uit MvT zijn niet betrouwbaar

Het valt HEMA op dat de MvT enkel toegespitst lijkt te zijn op de door Graydon gepresenteerde cijfers en geluiden van enkele MKB-bedrijven.

Met de door Graydon gepresenteerde cijfers kan echter niet geconcludeerd worden dat het betaalbedrag van grote ondernemingen naar mkb-ondernemers is gestegen. Daarnaast is en blijft het nog steeds onduidelijk welke effecten de wettelijke aanscherping van 2017 op langere termijn voor het betaalgedrag van grote ondernemingen heeft gehad. Deze conclusies zijn (onder meer) terug te lezen in het onderzoek van Sira Consulting naar de effecten van de gewijzigde wetgeving in 2017 en de verwachte effecten van een aanscherping naar 30 dagen. Een onderzoek dat nota bene in opdracht van het Ministerie van EZK is uitgevoerd en waarin de MvT compleet aan lijkt voorbij te gaan.

Voor de volledigheid haalt HEMA hierbij in dat kader graag 2 zeer relevante passages uit het onderzoek van Sira Consulting aan²:

De meest actuele cijfers komen uit het Graydon onderzoek, dat gegevens bevat van 2014 t/m 2019. De Graydon gegevensset omvat enkele honderdduizenden betaalervaringen van ondernemingen. Bovendien is de uitsplitsing van gerealiseerde betaaltermijnen door Graydon van grote onderneming naar mkb-onderneming relevant voor dit onderzoek. Op basis van de gepresenteerde gegevens kan echter niet met grote betrouwbaarheid worden geconcludeerd dat het betaalbedrag van grote ondernemingen naar mkb-ondernemingen licht stijgt. Ook is onduidelijk welke effecten de wettelijke aanscherping van 2017 op langere termijn voor het

² Consulting, Onderzoek naar de bestrijding van lange betaaltermijnen 2020, Beide passages zijn terug te vinden op pagina 13.

betalgedrag van grote ondernemingen heeft gehad.

Verbeteren van betaalgedrag

Om het betaalgedrag van grote ondernemingen naar mkb-ondernemingen te verbeteren is een duidelijk (cijfermatig) en actueel beeld nodig van de huidige betaalpraktijken. Dit beeld moet minimaal inzicht geven in contractuele en de gerealiseerde betaaltermijn, betaalgedrag en late betalingen op basis van een significante onderzoekspopulatie. Met dit beeld kan scherper worden geanalyseerd wat de effecten zijn geweest van de laatste wettelijke aanscherping uit 2017 en wat de potentiële effecten zijn van een verdere aanscherping van de contractuele betaaltermijn voor grote ondernemingen naar 30 dagen. Voor het beantwoorden van het huidige vraagstuk bieden de bestaande onderzoeken onvoldoende aanknopingspunten. Dit komt deels doordat niet specifiek is gekeken naar grote ondernemingen en mkb (maar ook naar Europese gemiddelden, provinciale gemiddelden en sectorale gemiddelden). Daarnaast verschilt de onderliggende onderzoeksmethode te sterk en is het aan te bevelen om een vergelijkbaar onderzoek van Dun & Bradstreet te herhalen.³

Als laatste wenst HEMA graag nog op te merken over de Graydon cijfers dat dit gemiddelde cijfers zijn. Ook op basis hiervan kunnen geen conclusies worden getrokken. Immers zeggen gemiddelden niks over het daadwerkelijke betaalgedrag. Stel er zitten grote ondernemingen bij die – tegen beter weten in – nog steeds betaaltermijnen van 120 dagen aanhouden terwijl het merendeel van de grote ondernemingen binnen 30 dagen haar facturen betaalt dan zullen we de gemiddelde cijfers van Graydon een vertekend beeld geven.

2. Het probleem is niet zo groot als dat het Ministerie van EZK stelt

De ervaringen van HEMA met haar MKB-leveranciers zijn geheel anders dan het beeld dat in de MVT wordt geschetst. Ook uit het onderzoek van Sira (zoals hiervoor toegelicht bij 1) komt een heel ander beeld naar voren:

- Over het algemeen komen zowel grote als MKB-ondernemingen de gemaakte afspraken over contractuele betaaltermijnen gewoon na.⁴ Verder blijkt uit het Sira onderzoek dat grote ondernemingen sinds de wetswijziging van 2017 al een breed scala aan maatregelen hebben getroffen om invulling te geven aan de wetswijziging en zich hierbij niet beperkt tot hetgeen dwingend wordt opgelegd.⁵ HEMA vindt het daarbij ook relevant te benoemen dat uit het onderzoek van Sira volgt dat lange contractuele betaaltermijnen voor de meeste MKB-ers en zzp'ers ook beheersbaar blijken te zijn.⁶
- HEMA ziet dat haar MKB-leveranciers betalingstermijnen vaak als integraal onderdeel gebruiken van onderhandelingen over de te leveren dienst of product. Bijvoorbeeld onder het mom: 'ik ga akkoord met de betalingstermijn van 60 dagen onder de voorwaarde dat mijn MSF-bijdrage aan HEMA wordt verlaagd tot [xx] bedrag.'
HEMA gaat ervan uit dat veel van haar mkb-leveranciers (en mkb-leveranciers van andere

³ Onderstreeptingen door HEMA

⁴ Sira Consulting, *Onderzoek naar de bestrijding van lange betaaltermijnen 2020*, p. 18 artikel 3.1.

⁵ Sira Consulting, *Onderzoek naar de bestrijding van lange betaaltermijnen 2020*, p. 19 artikel 3.2.

⁶ Sira Consulting, *Onderzoek naar de bestrijding van lange betaaltermijnen 2020*, p. 17 artikel 3.1.

grote bedrijven) de aanscherping van de wet, als ondermijning van hun onderhandelingspositie zullen zien nu de betaaltermijn dus geen onderdeel meer zal uitmaken met de onderhandelingen met grote ondernemingen. Zeker omdat de buitenlandse concurrerende ondernemingen deze onderhandelingsruimte wel hebben. Dit is niet alleen een aanname die HEMA doet. Dit blijkt ook daadwerkelijk een zorg van MKB-ondernemers te zijn zoals blijkt uit het onderzoek van Sira Consulting.⁷

- Het afspreken van langere betaaltermijnen heeft voordelen voor MKB-leveranciers van producten. Bijvoorbeeld: bij HEMA liggen de producten vaak voor langere tijd in een schap. Als HEMA goede afspraken kan maken met haar leveranciers is het voordeel dat HEMA een product vroeg kan inkopen, maar niet gelijk volledig hoeft af te rekenen voor de schap tijd. Het voordeel voor de MKB-leverancier is dat deze leverancier zijn product eerder kan produceren, zijn productie beter kan verdelen en daarmee minder last heeft van piekdruktes en daardoor lagere inkoop- en productiekosten heeft.

3. Te weinig aandacht voor de negatieve (financiële) gevolgen in de MvT

In de MvT wordt te weinig stilgestaan bij de negatieve (financiële) gevolgen van het wetsvoorstel. Met name voor de negatieve gevolgen voor de grote ondernemingen, die opdrachtgever zijn voor het MKB. Met de voorgestelde aanscherping zal de financiële positie van de grote bedrijven verslechteren. Met name de retail – de sector die het nu al erg zwaar te voortduren heeft in deze 'corona-tijd' - zal ontzettend hard worden geraakt. HEMA zal dit hieronder verder toelichten:

- Met het beoogde wetsvoorstel wordt allereerst totaal geen rekening gehouden met de huidige crisissituatie en financiële cijfers met betrekking tot de grote bedrijven. Een dergelijke aanscherping van de wet kan desastreuze gevolgen hebben. Zo volgt uit onderzoek van kredietverzekeraar Euler Hermes dat afgelopen kwartaal al 150 grote bedrijven zijn omgevallen met een omzet van meer dan 50 miljoen euro. Dit is een zorgwekkende ontwikkeling, omdat door het omvallen van dit soort bedrijven een kettingreactie ontstaat, waarmee (MKB-)leveranciers worden meegesleurd en werkgelegenheid en bedrijvigheid verdwijnen. Veel grote bedrijven houden zich nu nog staande dankzij overheidssteun of gratis leningen, maar dit houdt een keer op.⁸ De aanscherping van de betalingstermijn kan voor veel grote ondernemingen de genadeklap zijn.
- Grote non-food retailers -waartoe HEMA ook behoort- houden lange tijden voorraden aan. Dit is anders dan bij food retailers, waarbij bijvoorbeeld een krop sla in 4 dagen wordt verkocht. Bij HEMA duurt het gemiddeld 100 dagen voordat een non-food product wordt verkocht uit een winkel. De betaaltermijn van 60 dagen zorgt dus voor een gedeelde verantwoordelijkheid van leverancier en HEMA en voorkomt onnodig lange voorraadfinanciering. In de MvT wordt terecht de conclusie getrokken dat als de betaaltermijn maximaal 30 dagen wordt, grote ondernemingen hun werkkapitaal minder kunnen financieren via de leveranciers. Tot zover is HEMA het met het Ministerie van EZK

⁷ Sira Consulting, *Onderzoek naar de bestrijding van lange betaaltermijnen 2020*, p. 23 artikel 4.1.

⁸ https://www.amweb.nl/branche/nieuws/2020/08/kredietverzekeraar-veel-meer-grote-bedrijven-failliet-door-coronacrisis-101125167?_ga=2.99819421.225942150.1604325265-1259723504.1604325265

eens. Echter, het argument dat grote ondernemingen desgewenst het werkkapitaal bijvoorbeeld door middel van bankleningen kunnen financieren waarvan de rente op dit moment aan de lage kant is raakt kant noch wal. Die redenering is veel te kort door de bocht. Om HEMA als voorbeeld te nemen: HEMA heeft een aantal verplichtingen onder haar huidige financieringen waarvan de voorwaarden zeer strikt zijn vastgelegd. Deze verplichtingen maken het onmogelijk voor HEMA om voor dit soort aangelegenheden nog bankfinanciering aan te trekken. HEMA weet dat dit voor veel andere grote bedrijven niet anders is. Daarnaast zou het Ministerie van EZK bekend moeten zijn met het feit dat de kredietwaardigheid van heel grote ondernemingen op dit moment erg slecht is – vaak nog slechter dan mkb-ondernemingen – waardoor het gewoonweg onmogelijk is om andere financieringsvormen dan een banklening aan te trekken. Laat staan tegen de lage rentelasten waarover wordt gesproken in de MvT.

- Voor fysieke winkelketens is online retail – niet alleen in tijden van Corona – een serieuze uitdaging. Buitenlandse onlinespelers zoals Amazon, Zalando en AliExpress winnen steeds meer terrein in Nederland. Doordat de aangescherpte wetgeving enkel ziet op de betaaltermijnen van Nederlandse grote bedrijven naar Nederlandse MKB-bedrijven voorspelt HEMA dat de aanscherping zal zorgdragen voor twee zorgwekkende ontwikkelingen die zowel de Nederlandse mkb-bedrijven als de grote Nederlandse (retail)ondernemingen hard kunnen raken:
 - (i) Grote machtsspelers zoals Amazon, Zalando en Alibaba - die in het buitenland zijn gevestigd en geen en/of nauwelijks werkgelegenheid bieden in Nederland - zullen hun concurrentiepositie in Nederland als gevolg door de aanscherping van de wet nog verder zien versterken. Deze partijen maken namelijk gebruik van buitenlandse leveranciers waarmee zij geen betaaltermijn van 30 dagen, maar betalingstermijnen van vaak 90 en/of zelfs 120 dagen kunnen overeenkomen. Zij worden dus niet geraakt door de aanscherping van de wetgeving en hoeven dus – in tegenstelling tot grote Nederlandse ondernemingen - ook geen concessies te doen in hun bedrijfsvoering; en
 - (ii) Zoals eerder al toegelicht is het voor Nederlandse grote ondernemingen momenteel onmogelijk om hun werkkapitaal te laten financieren. Nederlandse grote ondernemingen zullen dus – als gevolg van de aanscherping - moeten kiezen tussen twee kwaden: (a) kortere voorraden aanhouden, of (b) afscheid nemen van hun Nederlandse MKB-leveranciers. Het voor kortere tijd aanhouden van voorraden zal voor veel grote retail ondernemingen geen optie zijn omdat je jezelf op deze manier uit de markt prijst. Bij het aanhouden van kortere voorraden zal immers het consumentenvertrouwen dalen omdat de retailer niet kan voorkomen dat er lege schappen in de winkels / distributiecentra ontstaan. Iets waarvan internationale online spelers geen enkele last hebben. Grote Nederlandse retail-ondernemingen zullen dus eerder voor optie b gaan, afscheid nemen van de Nederlandse MKB-leveranciers en hun goederen inkopen bij leveranciers over de grens met wie zij nog wel een betalingstermijn van 90 dagen of meer kunnen overeenkomen, zodat zij in ieder geval voor langere tijden voorraad kunnen aanhouden.

In de ogen van HEMA wordt met het beoogde wetsvoorstel dus een opmerkelijk tegenstrijdig resultaat bereikt waarbij zowel de grote ondernemingen als de MKB-bedrijven in Nederland zullen worden geraakt.

4. Alternatieve opties van het wetsvoorstel

Zoals hierboven al onder 1 geconstateerd, kan met de enkele, vrij willekeurig gepresenteerde cijfers van Graydon niet geconcludeerd worden dat het betaalbedrag van grote ondernemingen naar mkb-ondernemers sinds de inwerkingtreding van de vorige wetswijziging is gestegen.

Daarnaast is en blijft het nog steeds onduidelijk welke effecten de wettelijke aanscherping van 2017 op langere termijn voor het betaalgedrag van grote ondernemingen heeft gehad.

HEMA vraagt zich dan ook af waarom niet eerst beter en uitvoeriger onderzoek wordt gedaan door het Ministerie van EZK voordat zulke vergaande maatregelen als het aanhangige wetsvoorstel worden genomen.

In dit verband wil HEMA onder meer verwijzen naar de aangenomen motie Ziengs-Van Gesthuizen⁹ tijdens het debat over de inperking van betaaltermijnen in 2017. Hierin is de opdracht opgenomen aan de regering dat effecten van de wetgeving actief in kaart moeten worden gebracht, na inwerkingtreding van de wetswijziging, maar vóór de voorgestelde evaluatie, en hierbij ondernemers te betrekken, HEMA heeft niet kunnen constateren dat een dergelijk monitoringsonderzoek heeft plaatsgevonden.

HEMA begrijpt tevens dat volgend jaar de Europese Richtlijn late betalingen uit 2013 zal worden geëvalueerd. Wat HEMA betreft zouden de uitkomsten van deze evaluatie ook door Ministerie van EZK moeten worden meegenomen voordat zij besluit in Nederland (als enige lidstaat) een nóg strengere koers te varen.

Maar los van bovenstaande evaluatiemogelijkheden zijn er nog zoveel alternatieve opties te bedenken voordat er gevolg wordt gegeven aan zo'n ingrijpend wetsvoorstel. HEMA draagt vanuit de retail werkelijkheid graag enkele alternatieve opties aan:

- In de MvT wordt genoemd dat op verzoek van de Staatssecretaris van EZK er een meldpunt bij het ACM wordt opgericht waarbij mkb-ondernemingen gedurende één jaar anoniem meldingen kunnen doen over grote ondernemingen die de wettelijke dan wel de afgesproken betaaltermijn niet naleven c.q. nakomen. HEMA is het eens met de Staatssecretaris dat deze resultaten mogelijk (naast bovenstaande evaluatiemomenten) inzicht kunnen geven in de omvang van de problematiek en zullen mogelijk ook verduidelijken of de problemen zich met name in bepaalde sectoren concentreert.
- Differentiatie tussen sectoren in de wetgeving. Omdat in de retailsector het geleverde product zijn weg naar de consument nog moet vinden, is het zowel voor MKB-leverancier als 'grote' afnemer (zoals onder 2 en 3 al toegelicht) wenselijk om hiervoor in goed overleg tot passende betaaltermijnen te komen. Dit heeft de voorkeur boven een wettelijke aanpassing waarbij alle bedrijven (zowel in de retail als in andere sectoren) over één kam worden

⁹ <https://www.tweedekamer.nl/kamerstukken/stemmingsuitslagen/detail?id=2017P01998>

geschoren. 'One size fits all' past niet bij de werkelijkheid van de winkelvloer.

- Uit de MvT blijkt dat gedurende de coronacrisis een aantal grote ondernemingen eenzijdig voor korte duur de betaaltermijnen heeft verlengd en dat dit na interventie door het Ministerie van EZK is teruggedraaid. Klaarblijkelijk is interventie dus een effectief handhavingsmiddel.
- Bewustmakingsactiviteiten opzetten over verhaalsmogelijkheden die MKB-leveranciers nu al hebben op basis van de wet, zoals het eisen van de wettelijke handelsrente bij te late betalingen.
- E-facturering aantrekkelijker maken voor grote ondernemingen. E-facturering kan helpen bij het voorkomen van fouten in het geautomatiseerde betaalproces. Hierdoor zou het aantal late betalingen van grote bedrijven aan MKB-leveranciers verder kunnen dalen. HEMA past dit al toe.

Onderscheid maken in de grootte van leveranciers. HEMA kan zich voorstellen dat voor kleine bedrijven en zzp'ers is het in bepaalde gevallen wel wenselijk is om deze tegemoet te komen met een kortere betaaltermijn. Deze partijen beschikken vaak over relatief weinig financiële middelen en hebben zodoende baat bij een korte betaaltermijn.

Namens HEMA B.V.,

Mr Emiel Schaeffner, head legal, audit & risk

&

Mr Lysanne Best, legal counsel